

Göteborgs Stad
Konsument Göteborg

PEDAGOGISKT
CENTRUM
GR Utbildning

Rent Spel

Lärarhandledning

Fakta: Rent Spel

Spelet är framtaget av Pedagogiskt Centrum på uppdrag av Konsument Göteborg.

Tidsåtgång: Ca 60 minuter, inklusive efterdiskussion

Antal deltagare: 4 – 28 personer.

Målgrupp: Elever på yrkesinriktade gymnasie- och vuxenutbildningar

Speldesign: Carolina Dahlberg, Niklas Lindblad

Texter och material: Carolina Dahlberg, Niklas Lindblad

Formgivning: Carolina Dahlberg

Foton av: Cheryl Marland, Remy Sharp, Johan Sonin, Atalanta Scott, Ben Lucier, Orin Zebest, Daryl Mitchell via Flickr, samt Peter Alfred Hess.

Bakgrund, syfte och mål

Frågan om konsumenträtt är sällan ett prioriterat ämne på yrkesutbildningar med inriktning bygg, hantverk och entreprenad. Det kan även vara ett känsligt eller svårt ämne att ta upp i en bransch där säljarens marknad råder och konsumentperspektivet inte alltid står i första rummet.

För att lyfta frågan om konsumenträtt och värderingsfrågor i kontakt med kunder, har Rent Spel tagits fram. De huvudsakliga målen med spelet är att

- öka förståelsen för kundens situation gentemot säljaren,
- förstå problematiken med att inte använda skriftliga avtal,
- visa på de risker och problem som uppstår vid svartarbete,
- samt ökad kunskap om konsumenttjänstlagen.

Mer information

Mer information om konsumenttjänstlagen och rådande lagar och bestämmelser hittar du på:

Konsumentverket: www.konsumentverket.se

Konsument Göteborg: www.goteborg.se/konsument

Skatteverket: www.skatteverket.se

Konsument Göteborg

Konsument Göteborgs uppgift är att ta tillvara konsumenternas intressen och ge kostnadsfri rådgivning till dig som bor i Göteborg samt Ale, Kungälv, Partille, Mölndal och Öckerö kommun.

Konsument Göteborg arbetar genom individuell rådgivning inom ekonomi- och konsumentfrågor, studiebesök, föreläsningar, projekt och kampanjer inom specifika områden som rör konsumenträtt och hållbarhet.

Konsument Göteborg
Box 11364
404 28 Göteborg

Telefon: 031-368 08 00

Fax: 031-368 08 84

<http://www.goteborg.se/konsument>

Pedagogiskt Centrum

Pedagogiskt Centrum, GR Utbildning, är den ledande aktören inom skolutvecklingsfrågor i Göteborgsregionen. Med unikt fokus på informations- och kommunikationsteknologi (IKT) i skolan, upplevelsebaserat lärande och skolutvecklingsprocesser fungerar vi som en pedagogisk knutpunkt för Göteborgsregionens tretton kommuner.

Vi möter dagligen både barn och vuxna i samtliga skolformer och utför utbildnings- och utvecklingsinsatser, främst i Göteborgsregionen. Våra medarbetares samlade kompetens och erfarenhet är bred och innefattar bl.a. specialpedagogik, speldesign och IKT och lärande.

Vi hjälper förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och vuxenutbildningen att ta sin verksamhet uppåt och framåt.

Besöksadress: Gårdavägen 2, Göteborg

Pedagogiskt Centrum,
Box 5073, 402 22 Göteborg

www.pedagogisktcentrum.se

Förberedelser

Först bör du läsa igenom hela handledningen och se till att du har en god uppfattning om hur spelet går till och vilka regler som finns. Läs även avsnittet om efterdiskussion för att få en uppfattning om vilka händelser under själva spelet som du ska vara extra uppmärksam på.

Antal spelare

Spelet spelas av fyra spelare eller lag. Vi rekommenderar spelas lag om två till tre personer. Är gruppen större än tolv personer bör du använda två spel istället.

För enkelhets skull skriver vi *spelaren* i den här handledningen, men det går alltså lika bra att spela i lag.

Spelet innehåller följande delar:

- Spelplan 4 st
- Händelsekort 24 st
- Rumskort 30 st,
- 6 kök (orange)
- 6 badrum (blå)
- 18 vanliga rum (grön)
- 10 000, 5 000 och 1000 -sedlar.

Spelregler

Spelreglerna finns även att läsa på insidan spelasken.

Spelet innehåller följande delar:

- Spelplan 4 st
- Händelsekort 24 st
- Rumskort 30 st
- 5 kök (orange)
- 5 badrum (blå)
- 20 vanliga rum (grön)
- 10 000,
5 000 och
1000 -sedlar

Spelets mål

Att bli av med så många poäng som möjligt genom att renovera hela sitt hus. Det finns 6 rum i huset, varav 1 är ett kök (3 poäng), 1 är ett badrum (2 poäng) och 4 är vanliga rum (1 poäng vardera).

Har en eller flera spelare lika få eller inga poäng kvar i slutet vinner den som har mest pengar kvar.

Förberedelser

Spelet spelas av fyra spelare eller fyra lag om två till tre personer.

- Alla spelare, eller lag om ni spelar i lag, skall ha varsin spelplan.
- Alla rumskort skall ligga i en hög med baksidan (sidan utan prisuppgifter) uppvänd.
- Vänd upp fyra rumskort med framsidan uppåt, lägg dem i mitten av spelplanen.
- Händelsekortet skall ligga i en hög i mitten med baksidan uppåt.
- Alla spelare startar med 60 000 kr. Dela ut 6 st 10 000-lappar till varje spelare.

Spelplanen i spelets början:

Hur man spelar

Spelet spelas i sex rundor, där varje runda börjar med den spelaren som är yngst. Om man spelar i lag är det laget som har den yngsta spelaren. Man roterar sedan medurs tills alla spelare har fått spela sex rundor. Då är även händelsekortet slut.

Varje spelrunda skall spelaren göra följande:

- Om laget har ett aktivt (uppvänt) rumskort, vänd ner det så att baksidan kommer upp. Nu är rummet klart och inga händelsekort kan påverka det.
- Inkassera lön 30 000 kr.
- Köpa ett rumskort.
Finns inte tillräckligt med pengar för att köpa ett kort, får spelaren avstå att köpa ett kort. Samma sak gäller om den typen av rumskort som spelaren behöver inte finns uppvänt.
I alla andra fall måste spelaren köpa ett rumskort, även om spelaren egentligen inte vill det.
När någon köper ett rumskort i spelet, vänd omedelbart upp ett nytt. Det skall alltid finnas fyra uppvända rumskort att välja bland.
- Dra ett händelsekort. Läs högt och följ det som står på kortet. Efteråt, lägg kortet bredvid spelplanen och spara det till efterdiskussionen. Lägg inte tillbaka kortet underst i högen.
Såvida det inte står "alla spelare" på händelsekortet gäller konsekvensen bara spelaren som dragit kortet. Händelsekort påverkar bara aktiva (uppvända) rumskort.
Om händelsekortet kräver att spelaren ska betala mer pengar än vad denne har råd med, måste spelaren kasta det aktiva rumskortet.
Om spelaren inte har något aktivt rumskort behöver denne inte slänga något kort.

Spelets slut

När alla spelrundor är klara är det dags att räkna ihop poängen. De spelare som lyckats bli av med flest poäng vinner. Om det är jämt mellan två spelare så är det den som har mest pengar kvar som är vinnaren.

Efterdiskussion

När kortspelet är slut är det dags för efterdiskussionen. Räkna med ungefär 20 minuter till efterdiskussionen. Be alla deltagarna ta med sig sina händelsekort som de sparar under spelet.

Sätt deltagarna på ett sätt så att det enkelt går att genomföra en bra gruppdiskussion där alla kan delta. Har du möjlighet kan det vara bra att placera deltagarna i en cirkel bestående av enbart stolar utan bord i mitten.

Börja med att göra en runda medurs i ringen där alla får berätta hur det var att spela spelet. Korta kommentarer räcker. Vänta med att utveckla resonemangen tills alla har fått säga några korta ord om sin upplevelse av spelet.

Efter den första rundan, fråga lagen i tur och ordning vad som hände under spelet. Gick det bra? Gick det mindre bra? Vad hände? Be dem titta på sina händelsekort och utifrån dem berätta vad som hände under spelet.

Vid varje händelsekort som deltagarna berättar om, gå igenom frågorna, beroende på hur utförligt de själva berättar om vad som skedde:

- Vad hände när ni fick kortet i spelet? Varför?
- Gäller samma sak i verkligheten?
- Diskutera vad som gäller i verkligheten. Utgå ifrån spelarnas upplevelse och ta gärna exempel från verkligheten på hur situationen kan se ut på riktigt.

Nu följer en genomgång av de olika korten och en förklaring till hur kortet relaterar till verklighetens villkor och regler.

Händelsekort: Extra kostnader:

Dolda kostnader

I och med renoveringen av rummet har det tillkommit extrakostnader för resor till och från arbetet.

Alla spelare ska omedelbart betala 2000 kr eller genast slänga det aktiva rumskortet.

Kortet gäller inte för dem som har ett aktivt rumskort med **skriftligt avtal**.

Oväntat hög kostnad

När du får fakturan för arbetet är den oväntat hög. Du pratar med säljaren som säger att det måste ha blivit ett missförstånd, för det nya priset är vad som gäller.

Alla spelare måste omedelbart betala 10 000 kr eller genast slänga det aktiva rumskortet.

Kortet gäller inte för dem som har ett aktivt rumskort med **skriftligt avtal**.

Dolda kostnader

En av hantverkarna säger att det behöver köpas in material för att göra bygget. Totalt skulle det röra sig om material för 10 000 kr.

Alla spelare måste betala 10 000 kr eller omedelbart slänga det aktiva rumskortet.

Kortet gäller inte för dem som har ett aktivt rumskort med **skriftligt avtal**.

Händelsekort: Oväntat många arbetstimmar

Oväntat många arbetstimmar

Det har tagit längre tid för hantverkaren att göra klart sitt arbete. För att kunna bygga klart måste mer pengar in i budgeten.

Alla spelare måste omedelbart betala 10 000 kr eller genast slänga det aktiva rumskortet.

Kortet gäller inte för dem som har ett aktivt rumskort med **fast pris**.

Oväntat många arbetstimmar

Arbetet tog oväntat lång tid. Det tog fler timmar än ni hade kommit överens om och hantverkarna säger att det kommer kosta lite extra.

Betala 10 000 eller släng det aktiva rumskortet

Har du ett avtal med **fast pris** behöver du inte betala.

Vad gäller i verkligheten?

Om man som säljare använder sig av rörligt pris, skall ändå ett ungefärligt pris anges. Om kostnaden överstiger det ungefärliga priset med 15% måste goda skäl föreligga, och kunden ska tidigt bli införstådd med anledningen till de ökade kostnaderna och få möjlighet att avbryta arbetet.

Ett exempel kan vara ett takläggningsarbete om försenas på grund av dåligt väder.

Vad gäller i verkligheten?

Har man inte skriftligt avtal kan det sluta med en situation där det är ord mot ord mellan säljare och kund. Undantaget är materialinköp, där om inget annat har skrivits i kontrakt, det antas att säljaren står för materialet. Således, om man som säljare vill att kunden ska betala för material, måste det stå med i avtalet.

Händelsekort: Hantverkarna avslutade inte jobbet, Fuktskada, Ej fackmässigt utfört arbete

Hantverkarna avslutade inte jobbet

Efter hantverkarna sagt sig vara klara märker ni flera fel. De har inte gjort klart allt som de lovat.

Alla spelare måste omedelbart slänga det aktiva rumskortet.

De som har ett **vitt** jobb behöver inte slänga kortet.

Ej fackmässigt utfört arbete

Hantverkarna gjorde ett slarvigt jobb när de målade. Det är färgfläckar på golvet och på vissa ställen längs listerna är det inte målat alls.

Betala 5 000 kr eller släng det aktiva rumskortet.

Är jobbet **vitt** behöver du inte betala.

Fuktskada

Efter att arbetet med det nya köket är klart väcks du av ett droppande ljud från köket. När du går dit märker du att det läcker från taket.

Om ditt aktiva kort är ett **kök**, betala 20 000 kr eller släng kortet.

Är jobbet **vitt** behöver du inte betala.

Fuktskada

Arbetet är äntligen klart med badrummet, när du trampar i en pöl med vatten på golvet. Du böjer dig ner och ser att en av ledningarna läcker ut vatten på golvet.

Om ditt aktiva kort är ett **badrum**, betala 15 000 kr eller släng kortet.

Är jobbet **vitt** behöver du inte betala.

Vad gäller i verkligheten?

I dessa fall har hantverkarna brutit överenskommelsen och för att få rätt i sak måste man som kund ha en faktura som styrker att ett köp av en tjänst har gjorts. Är jobbet svart saknas faktura, och det finns ingen dokumentation för att arbetet har utförts. Kunden kan då inte styrka sitt krav gentemot säljaren.

Händelsekort: Skadad fot

Skadad fot

En av hantverkarna skadar foten i arbetet och hävdar att du i egenskap av arbetsgivare är ersättningskyldig.

Om du har köpt ett **svartjobb** men ändå har ett **skriftligt avtal** måste du omedelbart betala 20 000 kr eller slänga det aktiva rumskortet.

I alla andra fall gäller inte kortet.

Vad gäller i verkligheten?

Finns det dokumentation för att arbetet har utförts, men den som utför arbetet inte betalar f-skatt, så är kunden i lagens mening arbetsgivare. Skulle ovanstående inträffa – att det finns dokumentation men ingen F-skatt, så är kunden skyldig att betala sociala avgifter och ersättning för skador i arbetet.

Händelsekort: Dålig grund

Dålig grund

Hantverkaren säger att tidigare jobb måste göras om och kräver betalt för de extra arbetstimmarna

Alla spelare måste omedelbart betala 5 000 kr eller omedelbart slänga det aktiva rumskortet.

Slarviga gamla ledningar

Efter att hantverkaren har arbetat ett tag på rummet berättar de att gamla ledningar hindrar deras arbete och att en extra kostnad kommer att tillkomma.

Om ditt aktiva kort är ett **rum**, betala 10 000 kr eller släng kortet.

Dålig grund för bygge

Grunden var dålig och det behövde arbetas mer innan det egentliga arbetet kunde inledas. Det leder till lite extra kostnader, säger hantverkarna, men inga stora pengar.

Betala 5 000 kr eller släng det aktiva rumskortet.

Vad gäller i verkligheten?

I dessa fall så har man som kund inte möjlighet att kräva att hantverkaren skall stå för de extra kostnaderna. Undantaget är i fall då säljaren rimligtvis borde ha insett det extra arbetet – i sådana fall är säljaren skyldig att informera kunden om de högre kostnaderna på förhand. Att inte informera kunden i sådana fall är lagbrott.